

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZOMBAT, 1923 október 27.

293. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-53, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

A kisebbségi politika kisüstje

E sorok írójának feledhetetlen emlékei közé tartozik a következő történet: A háború után, amikor a követelésekkel és ígérekkel fölzaklatott tömegek, melyek máról holnapra akarták kézbe venni öt évi nélkülözések jutalmát, a közrend utolsó kerítéseit tördelték le, ki kellett menni — ahogy pártkörökben mondják — a nép közé, hogy a szabadság hitével s a béke örömeinek édes ízével hűtsék le a hirtelen forrásba jött indulatokat. Az egyik szónok erről beszélt, hogy vége a háborúnak, nem kell tovább éhezni és vérezni, vége a rabságnak, amelyik Doberdora és az Isonzó völgyébe dobta ki a férfiakat s a kukoricás kenyérért sort állatott az asszonyokkal, vége a császári önkénynek, amelyik a békében dolgozni és élni akaró népek millióira háborutparancsolhatott, minden földmunkás földhöz jut, mindenki részese lesz az államhatalomnak, elérkezett az egyenlőség, testvériség és szabadság világa...

... amikor a némán hallgató tömegeből megszólalt valaki:

— és mi lesz a kisüstkkel?

Frenetikus éljenzésbe tört ki erre a kérdésre a tömeg, amelyik addig a szabadság és boldogság legaranyködösebb ígéretére még csöndes hümmögéssel sem helyeselt.

— Osz-posz, — mondaná Seifensteiner Salamon.

A Német Párt mely ha nem is mindig a legkitűnőbb taktikai érzéssel s ha nem is azzal a megalkuvás nélküliséggel, amelyiknek sikertelensége is sokszor jelent, mint a legügyesebb alkalmazkodás töredéksikere, de hiven és becsülettel harcolt nemzeti kisebbségi jogaiért. Küzdött az iskolájáért, küzdött és dolgozott a választójogért s az elhelyezkedés kényelmességén túl a fajtájáért való aggodalom is vezette a kormánytámogatók közé. Most végre elérkezett az ideje annak is, hogy a meddő harcok és a hasztalan iparkodások után sikerről és eredményről is lehessen szólni. A fogyasztási adók fölemeléséről szóló törvényjavaslatot tárgyalták s a Német Párt indítványára a pénzügyi bizottság elhatározta, hogy adómentessé teszi a termelő által saját használatra kisüstkön főzött törköly pálinkát.

A kisüstk így belekerült a nemzeti kisebbségi politikába is, nem csak mint engedély, de mint szimbólum is. Belátjuk, nem is dolog az, hogy a gazda a törkölyből pálinkát főzhet a boragarak ellenőrzése nélkül is, ahogy Tömörkény István nevezte a finán-

cot. Nem ártatjuk magunkat, lesznek sokan, akik a Német Pártnak ezt a sikerét többre becsülik, mint a választójogot. A hazafiság új értelmezést nyert s új értelmezést nyert a faji hűség is. A mindennapok fel-felöltő jelenségeinek s egyre ismétlődő mulasztásainak fényénél fájdalmasan kell meglatni, hogy az embertársak érdekében vívott harc, az a nemes törekvés, hogy segítsünk a velünk nemzetiségi és kulturális közösségben élőkön, hogy a magyar kultúra ügye, a magyar nyelv jogának elismertetése milyen kevés kárt lódit meg cselekvésre, milyen kevés gondolatot foglalkoztatott és milyen kevés áldozatkészségből facsar ki támogatást. A magyar iskolák ügye csak azokat érdekli, akiknek iskolájuk van, az agrárreform nemzetiségi vonatkozásaival csak azok törődnek, akiktől földet vesznek el, vagy akik földről álmodoznak, a magyar nyelvnek az igazságszolgáltatásban juttatott szerepé-

ről csak azok az ügyvédek beszélnek, akik nem tudnak megtanulni államnyelven és így tovább, és így tovább — a kétségbeesésig így tovább. Azt a földbirtokost, akitől nem vettek el földet, az már belenyugodott abba, hogy magyarok nem kaptak földet, az az ügyvéd, aki megtanult szerbül, beletörődött abba, hogy magyarul tárgyalni nem lehet, akinek nincs gyermeke, nem izgul föl azon, ha szerb iskolákba kell járni a magyar gyerekeknek. A kisüstk szimbólumát igazolják a tények, a kisüstknek van igaza, kisebbségi politikában is s egy pohár kisüstkön fött pálinkát kezdenek többre becsülni, mint a Népszövetség legkedvezőbb határozatát. De ha az anyagi érdekek ennyire túlnőnek a faj életének és kulturájának kötelességein — ötven év múlva fog-e itt még valaki magyarul beszélni s kisüstkön fött pálinkás jó reggelt kívánni — atyámfiai?!

Uj olasz ajánlat a fiumei kérdésben

Mussolini legutóbbi feltételeinek elfogadása esetén szövetséget ajánl fel és Olaszország Balkán-politikájának revízióját igéri — A király elnökletével megtartott minisztertanács foglalkozott az olasz ajánlattal

Beogradból jelentik: A fiumei kérdésben az olaszokkal folyó tárgyalásokról az utóbbi időben különböző hírek terjedtek el. Így többek közt napok óta kering az a hír, hogy Mussolini újabb levelet intézett Pasics miniszterelnökhöz, amelyben újabb konkrét ajánlatot tesz a fiumei kérdés megoldására. A „Bácsme gyei Napló” beogradi munkatársa jól informált helyen érdeklődött ezeknek a híreknek a valóságára vonatkozólag és a következő felvilágosítást kapta:

Mussolini az utóbbi időben nem küldött újabb levelet Pasics miniszterelnöknek, de Antonijevics római követ néhány nappal ezelőtt részletes jelentésben számolt be a Mussolinival folytatott személyes tárgyalásairól. Ezekben a tárgyalásokon

Mussolini konkrét ajánlatot tett Antonijevics követnek, amely javaslat azonban nem áll a rapallói szerződés alapján, hanem annak figyelmen kívül hagyásával akarja megoldani az adriai problémát.

Mussolini ajánlata szerint Jugoszláviának bele kellene egyezni Fiume annektálásába, ezzel szemben Olaszország elismerné Jugoszlávia szuverénitását a Baross és Delta-kikötők fölért és a Biancini-kikötőt is átengedné Jugoszláviának az olasz szuverénitást fenntartásával úgy, hogy Jugoszlávia 99 évre

bérbe venné a kikötőt, amelyért évi egy arany dinár bérösszeget fizetne.

Ennek ellenében Mussolini felajánlotta Olaszország baráti szövetségét, előnyös kereskedelmi szerződés kötését, sőt

felajánlotta Olaszország egész Balkán-politikájának revízióját, ami azt jelentené, hogy a Bulgáriával és Albániával fennálló nyilvánvalóan Jugoszlávia-ellenes titkos szövetségét feladná és Magyarországgal szemben is támogatná a leasantant politikáját.

Beogradban Mussolini ajánlatát hűvösen fogadták és arról Pasics miniszterelnök pénteken délelőtt az udvarban, a király elnökletével megtartott minisztertanácsban referált. Hogy ezen a tanácskozáson mit határoztak, arra vonatkozólag a kormány tagjai nem hajlandók nyilatkozni, de mint beogradi munkatársunk jó forrásból értesül,

a kormány álláspontja az, hogy továbbra is kitart a rapallói szerződés mellett

és ha Olaszország nem hajlandó ezt a tárgyalásos bázisul elfogadni, úgy a kormány él szerződésadta jogával és a svájci szövetség tanács elnökének arbitrázsát fogja kérni. Az esetben pedig — amire szintén számítani kell — ha a svájci szövetség tanács elnöke nem vállalná a döntőbíró szerepét, a kormány az ügyet azon-

nal a Népszövetség elé vinné, amely nem térhet ki a kérdés tárgyalás alá vétele elől, tekintettel arra, hogy a rapallói szerződés a Népszövetségnél regisztrálva van.

Ami az olaszokkal való további tárgyalások módját illeti, abban is változás fog beállni. Ugyanis

a kormány visszavonja Antonijevics követnek adott megbízását a szóbeli tárgyalások folytatására és a jövőben írásba foglalt javaslatokat kíván mus-solinítól,

mert így azt reméli a kormány, hogy konkrét ajánlatot fog kapni.

A kormány elhatározása politikai körökben élénk feltűnést keltett és érdekes következményekre számíthat. A fiumei kérdés így ismét feszültté teszi a Jugoszlávia és Olaszország közötti viszonyt.

A német jóvátétel ügye

A király elnökletével megtartott minisztertanács a fiumei kérdésen kívül tárgyalta a német jóvátétel ügyét is. Boskovic Máté a jóvátételi bizottság jugoszláv delegáltja jelentést tett a bizottság eddigi működéséről. Ezt a minisztertanács jóváhagyta, majd újabb utasításokkal látta el Boskovicot.

Az ellenzék a parlament elnapolása ellen

A parlament pénteki ülése előtt a pártok vezetői Jovanovic Ljuba házelnök vezetésével értekezletet tartottak, amelyen megállapodtak az ülésen megválasztandó bizottság összetételében, majd Jovanovic házelnök közölte a kormánynak azt a kívánságát, hogy a fogyasztási adók fölemeléséről szóló törvényjavaslat letárgyalása után a parlamentet hosszabb szünetre napolják el. Az ellenzéki pártok élénken tiltakoztak e terv ellen, tekintettel arra, hogy így az ellenzék interpellációi ismét hosszú ideig válasz nélkül maradnának. Megegyezés az értekezleten nem jött létre.

A parlament ülése

A parlament pénteken délelőtt rövid ülést tartott, amelyen a kormány tagjai közül csupán Vuicsics belügyminiszter vett részt, mert ugyanakkor az udvarban a király elnökletével minisztertanács volt. Az ülés megnyitása után Jovanovic Ljuba elnök felolvasta a lengyel parlament meghívását, akit ezzel kapcsolatban a Ház megbízott, hogy a kiküldendő képviselők kijelölése végett lépjen érintkezésbe a pártok vezetőivel.

Az elnök indítványára a parlament elhatározta, hogy a cseh parlament tagjait meghívják Beogradba. Utána áttértek a napirendre és a korábbi megegyezés alapján megválasztották a községek elhatárolására kiküldendő bizottság tagjait.

Elfogták a bácsföldvári jegyző merénylőjét

Cseremovnyomra vezette a rendőrséget

Noviszadról jelentik: A bácskogradistei rendőrség erélyes nyomozást indított *Csabra Csedomir* bácskogradistei jegyző merénylőinek kézrekerítésére, akik néhány nappal ezelőtt a község főutcáján leütötték a jegyzőt és utána elmenekültek. A súlyos sebesültet a noviszadi kórház magánosztályára szállították, ahol megvizsgálása alkalmával megállapították, hogy nyolc ütés érte a fejét és az ütések oly erősek voltak, hogy koponyacsonttörést idéztek elő. A merénylők egyikét a nyomozás folyamán csütörtökön Noviszadon sikerült letartóztatni.

A letartóztatással kapcsolatban *Varicsák András* noviszadi rendőrfőkapitány a Bács megyei Napló munkatársának a következőket mondotta:

— A noviszadi rendőrség csütörtökön távirati értesítést kapott, hogy a bácskogradistei jegyző egyik támadója, *Popovics Milán* hentes dr. *Cseremov Dragomir* lakásán tartózkodik. A távirati értesítés alapján a rendőrségtől *Rogulya* rendőrfőkapitány két polgári tanu és két rendőrtiszt kíséretében nyomban megjelent dr. *Cseremov* lakásán, ahol hivatkozva a táviratra, kérte *Cseremovot*, hogy adja ki *Popovics Milánt*, mert ellenkező esetben hárkutatót fognak tartani. Dr. *Cseremov* kijelentette, hogy *Popovics* nincs nála, de tudja, hogy hol tartózkodik és hajlandó a rendőrség segítségére lenni. Kijelentette azt is, hogy ő már szerdán értesítette dr. *Lemaics* államügyészt *Popovics* noviszadi bujkálásáról,

de *Lemaics* dr. ennek ellenére sem intézkedett, hogy letartóztatassák.

— A rendőrség ezután dr. *Cseremov*val együtt elment a „*Háromkorona*”-hoz címzett vendéglőbe, ahol *Cseremov* megmutatta *Popovics*ot, akit le is tartóztattak. *Popovics* kihallgatása alkalmával tagadta, hogy része lett volna a merényletben, több körülmény azonban megcáfolja vallomását. A nyomozás folytatása végett Bácskogradistére szállították.

Az ügyvel kapcsolatban fölkerestük dr. *Lemaics* államügyészt is, akéhez kérdést intéztünk, hogy

miért nem intézkedett *Popovics* letartóztatására vonatkozólag. Dr. *Lemaics* államügyész a következőket mondotta:

— Arról semmit sem tudtam, hogy *Popovics*ot mivel vádolják. Amikor *Cseremov* dr. néhány nappal ezelőtt fölkeresett, hogy a letartóztatott Srnaosok ügyében eljárjon, fölemlítette, hogy Noviszadon tartózkodik *Popovics* *Milán* bácskogradistei mészáros, mert nem mer hazatérni, fél, hogy a községben üldözni fogják. Azután arra kért, hogy az államügyészség vegye védelmébe *Popovics*ot, nehogy bántódás érje.

Szobotica — föld nélkül

Katasztrófális az újabb lefoglalás — Nem lehet összeállítani a jövő évi költségvetést

A noviszadi agrárhivatal váratlan határozata, amellyel Szobotica város legértékesebb földjeiből *ujabb ezer holdat* foglal le az agrárreform céljaira, a legsúlyosabb válsággal fenyegeti a várost. Ismeretes, hogy már eddig is milyen súlyos anyagi károkat okozott a városnak az agrárreform hibás végrehajtása. Nemcsak nagyrészt elűztek a városban még olyan városi földekre tette rá az agrárhivatal a kezét, amelyek a város már bérbe adott és így a bérlőknek vissza kell téríteni a tetemes bérösszeget.

A városi tanácsban a legnagyobb izgalmat idézte fel a noviszadi agrárhivatalnak a város érdekeivel mitsem törődő újabb határozata. A város ezt a határozatot megfélebbezi ugyan a beogradi agrárközvetítőhöz, azonban a tanács már tapasztalásból tudja, hogy ezek a felebbezések nem szoktak eredménnyel járnii. Abban az esetben pedig, ha a város csakugyan elveszíti ezt az újabb ezer hold földet, a város gazdálkodása alapjaiban rendül meg.

Szobotica város a határmegállapítás és az agrárreform következtében amugyis elvesztette már földjeinek legnagyobb részét és a még birtokában levő ingatlanok már nem elegendőek a város kiadásainak fedezésére. Ennek eredményeképpen több új adónemet vezetett már be a városi tanács és még így is 550 százalékos rekord-magasságot ért el az idei vároipotádó.

A jövő évi városi budget-tervezet összeállítása már megkezdődött és most a *noviszadi agrárhivatal újabb váratlan intézkedése megakasztja ezt a munkát is*. Ha a város ezt a nagy értéket elvesztené, úgy a városi tanácsnak módot kell találni a jövő évben így tetemesen növekvő deficit fedezésére. Azzal viszont tisztában van a tanács is, hogy az *ideinél lényegesen magasabb pótdótot nem vehet ki jövő évben sem*, mert ezt az adóforrásokat nem tudják megfizetni.

Igy tehát a városnak új jövedelmi forrásokat kell keresni, amelyek nagyrészt csak *újabb adóemekben*

lesz ismét megtalálható. Ertesülésünk szerint azonban a városi tanács ettől a megoldástól is idegenkedik és minden energiájával azon van, hogy az agrár igazgatóságot a noviszadi agrárhivatal határozatának megsemmisítésére bírja. A városnak ezt a kívánságát teljesen magukévá teszik a suboticai képviselők is, akik — értesülésünk szerint — *végző esetben a parlamentben is készek szövátetni a kérdést és ott fognak tiltakozni az ellen, hogy a Vajdaság legnagyobb, virágzó városát ilyen módon tönkretegyék.*

Vasuti baleset

Somborban

Két kisgyerek csodálatos módon menekült meg

Somborból jelentik: A noviszadi vonalon pénteken délelőtt tíz órakor, a szerb nagytemető melletti átjárónál vasuti baleset történt. A repaszállító vonat, amelyet *Stapár* állomásról tolatnak be, Somborban elűtt egy kocsit, amelyet *Dodics* *Sofia* tizenkét éves leány hajtott.

A kocsiiban, amely *Pafkov* *Lázó* gazdálkodóé volt, a kis leányon kívül bentült a gazda két éves fia: *Kosta* is. A lovakat hajtó kislány közvetlen az átjáró előtt észrevette a visszafelé tolató vonatot, de annyira meglepedezett magáról, hogy hagyta tovább menni a lovakat, amelyek éppen a sínekre értek, amikor a repaszállító vonat az átjáróhoz érkezett. A meglehetősen nagy sebességgel futó vonat oly hevesen ütközött össze a kocsiival, hogy a két kisgyerek kirepült belőle, lebukott a töltés mellé, azonban csodálatosképpen az ijedelmén kívül semmi komolyabb bajuk nem történt. A kocsit és a lovakat a vonat elgázolta: a kocsit teljesen összetört, a lovakat pedig darabokra vagdalták a vonat kerekei. Az összecsapódás következtében a vonat két kocsija kiugrott a sínekből és lefordult a töltérről.

A vizsgálat megállapította, hogy a vonat személyzetét nem terheli felelősség.

A Politzer lány

Irtó Tamás István

Akkor tizenöt éves voltam, városi rokokonaimnál éltem, napi egy korona zsebpenzt kaptam és egy litografált diák-újságban segédszerkesztői minőségben elégtettem ki serdülő irodalmi ambicióm. A redakció Politzer barátunk tanulószobájában állott, a kapu alól, közvetlen a házmesteri csengő felett, ez a kis tábla kiabált a járókelők szemébe:

IFJU SAS diákársadalmi folyóirat

REDAKCIÓ és KIADÓHIVATAL

Délutánonként itt tartottuk hivatalos megbeszéléseinket, amiken rendszerint pontosan megjelentünk, annál is inkább, mert Politzer néni, aki módfelett büszke volt szerkesztői fiára, pompás uzsonnával tetőzte be a négyórát már veszedelmesen elmérgesedő vitákat. A Politzer huga, a harmadik-bé legjobb tanulója, mindég körülöttünk settenkedett, boldog volt, ha segíthetett valamit a lap körül és két heti alázatos magatartás után, a szerkesztőségi direktorium egyhangulag beválasztotta kebelébe, mint a leánygimnázium képviselőjét. A szerkesztőség ilyenformán őt tagból állott. Én körömszakadtáig elleneztem a *Nő* betolakodását, irigyletem tőle azt a fellengző hódolatot, ami részére a fiuktól kijárt és féktelen rosszindulattal, így protestáltam:

— Nem türünk csatádi politikát! Eisó a lapszemponctól. Ami itt folyik az gyalázatos korrupció! — Persze a kislány sírva fakadt, engem lehurrogta, sőt a buzgók meg akartak lincselni. Ettől kezdve nyílt ellenségeskedésbe mentem át és boszuból egy folytatásos regénybe kezdtem, amelyben rémes történetek történtek, gyilkosságok, lopások, amiket egy leányokból álló bűnszövetkezet hajtott végre. A regényt minden héten

folytattam és a részletek, támadások aszerint igazodtak, ahogy a Politzer-lány és a köztem fennálló viszony alakult. Az ellentétek rövidesen annyira elmélyültek, hogy már nem is jártam el a szerkesztőségi gyűlésekre, csak be- küldtem a kéziratokat. Az egyik héten aztán kimaradt a regényfolytatás. Éppen a legérdekesebb résznél tartottam. Örjögve rontottam fel a redakcióba és felelősségre vontam Politzert

— Azt a marhaságot abba kell már hagynod, — mondotta kajánul, — mert a kutya se olvassa és a lapban másra kell a hely.

Forgott velem a világ. Megakartam fojtani, hisz mindenki tudta a gimnáziumban, hogy én csináltam, alapítottam és az én kedvemért vették az Ifju Sas, amikor hirtelen közbelépett a Politzer-lány.

— Kedves Tihanyi, mért bánt magatulaidoképpen engem?

Megrökönyödve néztem erre a nemvárt fordulatra. Igyekeztem megőrizni hidegvérem és ravaszul így feleltem:

— Kérem nagysád — szoltam zordonan — tudommal soha egy ujjal sem érintetem önt!

— Csak ne tetesse magát olyan butának — kezdte zokogva és nagy, szivből jövő sírással hosszú, zavaros előadást tartott nekem a nők jogairól, a feminizmusról, a nőemancipációról és közben sirt-riit keservesen. Félóra múlva kibékültünk, együtt állítottuk össze a »tükröt« és én erővel benyomtam, *lapzártá után még egy versét*. Elhanyagoltam a tanulást és rokonaim kétségbeesetten intervénáltak az igazgatómnál, hogy tiltsa be a lapot, mert az Ifju Sas tönkre teszi minden más ambiciómát és megöli tudásszomjamat. Szerencsére a lapba *Kladok tanár* is írogatott unalmas grammatikai cikkeket, amit mi mindég feltűnő helyen, — óriási cimbetűkből szedve a tanár

ur nevét, — közhittünk és a tanár ur, aki éppen a lapp nyelv sajátos mássalhangzóiról értekezett, lelkesen védelmébe vette az újságunkat. Az Ifju Sas különben nagyszerű, diák szempontból szinte páratlanul álló fontos előnyökhöz jutott bennünket, amennyiben a szekundárat tanárokat *nem engedték a lapba írni*. Amiből aztán vagy halálos ellenségeskedés, évvégi bukatas vagy a legjobb barátság keletkezett.

A dolgok a leggyönyörűbben folytak, amikor a városban kitört a tífuszjárvány és az országban a forradalom. Akkor ebből mi még nem sokat értettünk. Az uccákon lövöldöztek, a rend felborult, minket nem engedtek ki az uccára, az iskolát bezárták, a makulatura valóságos hegyvé növekedett és egy napon a Haller és Tsa műintézet hallani sem akart többé a bizonytalan üzlet folytatásáról. Politzer huga megkapta a tífuszt és engem otthon szobafogságba tartottak. De én elszöktem a bezárt lakásról a kerítésen át.

Hogy két napja nem voltam künn, elfordult a világ. Gépfegyverek az uccasarkokon, az innenső oldalon piros rózsás munkások, amott túl gránáttal és golyószerével katonák, az uttesti naptelen, ez most a határ, a front és a munkások villamoskocsik mögé bujva emelnek barrikádot. Nagy keservesen eljutottam Politzerékhez. Az ablakok bevoltak zúzva, a spaletták, rollók leereszve és a legbelső szobába, a beteg ágya mellett retentő félelemmel összebujva találtam az egész családot.

Negyednapra a kis Politzer lány meghalt, a forrongókat levették, az előadások újra megkezdődtek az iskolában, többeket kicsaptak, mert résztvettek a csetepatékban. Politzert a tektívek keresték, körözték, de Politzer nyomtalanul eltűnt. Azóta se láttam. Két nyolcadikost rendőrök vittek el a zítő rőpiratok terjesztése miatt és

mindenkinek be kellett iratkozni a »Hazafias Diákok Egyesületébe«. A Politzer lány temetésén megjelent az egész gimnázium, a fiuk elől zsoldárokat énekeltek, a nagy fekete zászlót én vittem és a koporsó után ballagva keservesen sirtam, bögttem, jajgattam, hisz a nékem legkedvesebbet az *első igazít* vitte a fekete, komor kocsi. Anyira magamon kívül voltam, hogy kiabáltam a fájdalomtól és mindenki megbotránkozott viselkedésemén. A zászló részen bukácsolt a kezeim között, bólingott, táncolt, az algebra tanár ur többször a karomba csipett, az igazgató ur egyre a kabátom szárnyát rágatta, de én nem reagáltam, nem láttam, nem hallottam csak bögttem a sírás mély deírimumában és azt hittem: ezután nem jöhet már más csak a halál....

....Mindez most jutott az eszembe, hogy a kezembe került egy kiszakított irkalap, hátlapján az utolsó szám »*tükre*«, a kis Politzer lány hegyes betűivel. Első oldalra a *Kladok tanár* ur szózata az ifjuszághoz, II-ikra az *ő* versei vannak jelezve és a »*Diákhumor*« című rovat, aztán az én regényfolytatásom, amely azóta árván és befejezetlenül szomorkodik, a III-ikon a szerkesztői üzenetek, egy felhívás és a *Heller* és *Tsa* papirosztályának szövegghirdetése: hogy »saját érdekében itt szerezz be mindennemű papír és könyvszükségeit«....

A másik oldalán a magyar tanár kezevonásával egy ijesztő piros tentás szám, amely a »*Vas Gereben* és a »*Moderen Irodalom*« című dolgozatnak szolt azzal a szigorú megjegyzéssel, hogy a rebellis Politzer kisasszony tulontul igazatlanul tépázta meg a »*szócské*«-t, bérjait, amiért is bölcis megfogóssal az alábbi — békebeli kurzusban számítva, egy jó tanulóra nézve valósággal szerencsétlenség — érdemjegyet adta rá fenyegető aláhúzással: 3/4.

A bácskai alispán visszavonta lemondását

Tárgyalások a belügyminiszteriumban

A novisadi *J. dinstvo* értesülése alapján tegnapi számunkban megírtuk, hogy Petrovics Milivoj bácskai alispán, akit péntek részéről heves támadások érték azért, mert a bácskai közigazgatásban nem volt hajlandó pártcélokat érvényesíteni és ragaszkodott a képzett tisztviselőkhez, bejelentette lemondását a belügyminiszternek, aki még nem döntött utódjának ki nevezéséről.

Petrovics Milivoj — mint Beogradból jelentik — pénteken bent járt a belügyminiszteriumban, ahol hosszasan tanácskozott Alexjevics Mitával, a BBB. osztály főnökével, aki a szakképzett, kipróbált és a vármegyét minden tekintetben kifogástalanul vezető Petrovics alispánt igyekezett rábírni lemondásának visszavonására. A tárgyalások végzetével Petrovics bejelentette, hogy lemondását visszavonja.

Molnár Ferenc válik Fedák Sárítól

és egyéb budapesti cizinházi intimítások

Ma már holtbizonyossá vált, amit mindenki előre látott: Molnár Ferenc válik Fedák Sárítól. Nem volt egyetlen ember, aki ennek a házasságnak nagy jövőt jósolt volna s talán maguk az új házastársak érezték a legjobban, hogy ez a frigy nagyon rövid időre kötött. Az esküvő után Molnár megmaradt legénylakásában és talán ez az oka annak, hogy a házasság még ilyen sokáig is tartott. Nem is zavarta semmi az új pár boldogságát, Molnár csendesen élt tovább budai lakásában, kvaterkáztól és írta a világlágereteket, Fedák pedig pesti lakásában élt, igen nagy lábon, állandóan utazott és reprezentálta Molnár világhírű nevét. Altitól találkoztak is hetenként kétszer-háromszor a házastársak, de az is lehet, hogy ezek csak olyan mende-mondák, amiket el szoktak híresztelni minden férj- és feleségről. Ugy látszott már, hogy a boldogságot semmi se fogja megzavarni, úgy fognak megőregedni, mint házastársak, Molnár Budán, Fedák pedig Pesten. Am a sors, aki még Molnár Ferencnél is nagyobb drámaíró, egy váratlan fordulattal megtörte a frigy boldogságát. Sőt, nem is egy fordulattal, mindjárt kettővel. Fedák nagyon jó barátságot kötött egy ifjú és sokat szereplő bankigazgatóval, aki mellesleg kormánypárti képviselő, Molnár viszont halálosan beleszeretett a primadonnájába, Darvas Lillibe. Az első szerelmi ügy még nem akadályozta volna a frigykötés zavartalan lefolyását, mert a nagy primadonna és az ifjú igazgató nem akartak semmi kalamitást, ellenben Molnár Ferenc szereleme komplikációkba ütközött. Hogy ne szaporítsunk sok szót, nyomban meg is mondjuk a csattanót: a negyvenhat éves Molnár Ferenc Vészi Margit és Fedák Sári után feleségül akarja venni a 21 éves Darvas Lillit. A nagy szerelem miatt nem megy Darvas Amerikába, hanem tovább játsza a Vörös malom főszerepét.

Természetes, hogy az egész történetről a budapesti lapok egy szót se írnak. A liberális lapok Molnár iránti lojalitásból, a kurzuslapok riporterei pedig még nem tudnak semmit. Ők mindent akkor tudnak meg, amikor már nem igaz.

Hasonló érdekességű az Operaház Parsifal ügye. Wagner remekművét márciusban mutatja be az Ope-

raház, de a premier jegyeit már most kell megvenni és kifizetni. Egy páholly egy millió korona, (több mint 3000 dinár), egy zsöllye vagy jobb támlásszék 250.000 korona (majdnem ezer dinár). A lapok sokat foglalkoztak ezzel a furcsa rendszerrel, amely októberben akarja megfizeteni a márciusi élvezetet. Pikantériája a Parsifal előadásnak, hogy Kerner főzeneigazgató, aki ébredő, nem engedte meg, hogy Parsifalban zsidó énekesek is szerepeljenek. Két zsidóvallású énekes, Kálmán és Farkas viszont nélkülözhetetlenek. Wlassich főigazgató, akit nem lehet filo-

szemítanak nevezni, így szót Kernerhez:

— Én nem bánom, de ha a dolog kipattan és a Lipótváros megtudja és a milliós páhollyok a nyakunkon maradnak, akkor önre háritom a felelősséget.

Meg is egyeztek szépen, de aztán Wlassich másnap meggondolkozott. Ugy látszik rosszat álmódott az éjszaka a sok milliós páhollyról, mert reggel magához rendelte Kernerre és ráparancsolt, hogy két zsidóénekest osszon be a Parsifalba. Így dönt a pesti Lipótváros fontos zenei kérdésekről.

Amerika résztvesz a német jóvátétel rendezésében

Jegyzékváltás az Unió és az angol kormány között

Az angol kormány, mint Londonból jelentik, az Egyesült Államok kormányával több jegyzéket váltott abban az ügyben, hogy az Unió hajlandó-e a jóvátételi probléma megoldásával foglalkozó értekezleten résztvenni. A jegyzékeket a brit kormány most nyilvánosságra hozta azzal a céllal, hogy dokumentálta Anglia békeszeretét és komoly törekvését az európai gazdasági és politikai válság megoldására. Az első jegyzék, amelyet Curzon lord intézett az amerikai kormányhoz, hangsúlyozza, hogy az Unió bizonyára tudatában van az európai gazdaság katasztrófájának veszedelméről, melyet a jóvátételi probléma rendezetlensége támasztott. A helyzet — mondja Curzon jegyzéke — naponta rosszabb, mert az európai hatalmak között nincs összhang és ez lehetetlenné tesz minden sikeres akciót. Az angol kormány az utóbbi hónapokban egész sor javaslattal fordult barátaihoz, hogy a nehézségeket elhárítsa, de hasztalanul. A helyzet ma az, hogy ha a sürgős beavatkozás késik, egész Európa gazdasági katasztrófába sodródik. Anglia bízik abban, hogy az Unió közreműködésével meg lehet oldani az európai gazdaság válságát. A jegyzék végén rámutat Curzon arra, hogy Hughes decemberi javaslatá-

nál Anglia és Németország a támogatást bejelentette, a francia kormány azonban más állásponton volt. Az angol kormány örömmel fogadja Coolidge elnök nyilatkozatát, aki fentartja a decemberi ajánlatot, a melyhez Anglia készségesen csatlakozik.

Az Unió válaszjegyzékében Hughes kifejtette, hogy a parancsoló helyzet megköveteli a pénzügyi tervek kidolgozását, amelyek alkalmasak a katasztrófa elhárításához. Reméli, hogy a helyzet kedvező, mert a passzív ellenállás is beszünt a megszállt területeken. Az Unió kormánya kész közreműködni abban, hogy megvizsgálják Németország fizetőképességét, hogy a jóvátétel szempontjából megfelelő tervek készítsenek, de kötelező feltételként kiköti:

1. Az Unió nem öhajítja Németország telmentését a háborus teletlenség és a jogos kötelezettség alól.
2. Az értekezlet csak tanácsadó jellegű lehet.
3. Az Unió fentartja azt a nézetét, hogy különbség van a német fizetési képesség és az Unióval szembeni szövetséges adósságok fizetése között.

A jegyzék alapján az angol kormány bízik az Unió részvételében.

Az új agrártörvényjavaslat

a radikális-párt előtt

Támadják az agrárminisztert — Lalosevics Jócó éles beszéde

A radikális-párt pénteken délután ülést tartott, amelyen Pasics miniszterelnök vezetésével a kormány valamennyi tagja megjelent.

Az ülésen elsősorban Milodinovics Zsarkó szólt fel és szóváltette a baranyai szerb menekültek ügyét, akik már körülbelül két év óta várnak földet és idegenek lakásában élnek teljes bizonytalanságban. Sürgős intézkedést követelt a kormány részéről.

Ikovicics Momcsiló osijekai képviselő az agrárminisztert támadta ezekért az állapotokért és sok esetet sorolt fel, amelyek az agrárreform hibáit igazolják.

Grgin Dusan dr. szintén élesen támadta az agrárminisztert, különösen a virovíticai és bánati agrárreform körül történt visszaélések miatt.

Simonovics agrárminiszter a támadásokra nyomban válaszolt és kijelentette, hogy minden sérelmet meg fog vizsgálni. Bejegyezett abba is, hogy a klub küldjön ki bizottságot azoknak a visszaéléseknek felülvizsgálására, amelyeket az egyes agrárreformhivatalok követtek el.

Ezután Lalosevics Jócó dr. mondott beszédet, amelyben élesen támadta a kormányt, s katasztrófális eseteket sorolt fel, amelyek a hibás agrárreform következményei.

Kijelentette, hogy ezeket a bajokat hiába is igyekeznek orvosolni, mert

az a mostani agrárreform alapján nem is lehetséges. Hibás volt az agrárreform és épp az a csodálatos, hogy egyik miniszter a másik után hajította végre, anélkül, hogy ezeket a hibákat orvosolta volna.

Felolvasta a radikális-pártnak arra vonatkozó határozatát, amely alapján 1919-ben és 1920-ban akarták revideálni az agrárreformot és megállapítja, hogy az akkori és a mostani agrárreform végrehajtása körül óriási ellentétek vannak, boldogboldogtalan kap földet. Az agrárreform célja nem lehet a mindenáron való földosztás, mert hiába adnak földet mindenkinek, ha a földhöz jutottak nagy része nem tudja azt megművelni. A termelés szempontjának kell döntőnek lenni az agrárreform keresztülvételében. A miniszter javaslata teljesen a régi csapásokon halad és éppen ezért kijelenti, hogy a javaslat ellen fog szavazni.

Lalosevics beszédére, amely mély hatást keltett, elsőnek Miletics Kriszta volt agrárreformminiszter válaszólt, aki azt igyekezett bebizonyítani, hogy az agrárreformmal, mely közel százezer családot juttatott földhöz, eddig sikereket ért el a kormány. Bevallotta, hogy ha már 1919-ben az ő kezében lett volna az agrárreform ügye, máshép akotta volna meg ezt az ország gazdasági életére oly fontos törvényt. Azóta azonban az alkotmányt megszavaz-

ták, amely kitejéztett a mostani agrárreformhoz köti a kormányt. Simonovics miniszter — Miletics beszéde után — azt válaszolta Lalosevicsnek, hogy most nem az agrárreform elvi alapjairól van szó, hanem konkrét adatokról.

Lalosevics újabb felszólalásában hangsúlyozta, hogy nagy elégtétel neki Miletics beismerése, bár nem fogadhatja el azonban azt az álláspontot, hogy az alkotmány kötelezi a kormányt a mostani agrárreformpolitikára. Újból kijelentette, hogy élesen állást foglal a miniszter javaslata ellen.

Lllosevics délszerbiai radikális élesen támadta az agrárminisztert. Kijelentette Miletics állításával szemben, hogy Délszerbiában sem hajtották végre jól az agrárreformot. Követelte, hogy a délszerbiai agrárviszonyok rendezésénél vegyék figyelembe a délszerbiai képviselők kívánásait. Andrics boszniai képviselő szintén az agrárreformminisztert tette felelőssé a boszniai agrárviszonyok rendezetlensége miatt.

Hosszu víta után a klub elhatározta, hogy háromtagú bizottságot küld ki Baranyába a menekültek helyzetének megvizsgálására. Az agrárreform részletes vitáját a klub legközelebbi ülésének napirendjére tűzték ki.

A vajdasági radikális képviselők már is elfogadták Lalosevics törvénytervezetét.

Fordulat Sztojkov Mózes bűnügyében?

Alegfőbb számvevőszék állítólag rendben találta a házipénztár számadásait

Egy idő óta beavatott körökben megint sokat kezdenek beszélni a Sztojkov-ügyről. Sztojkov Mózes, a hivatali sikkasztásért elsőfokon öt évi börtönre ítélt volt bácskai alispán, mikor kaucaió ellenében a felelbbviteli tárgyalásig kiszabadult a börtönből, egy darabig eltűnt a láthatárról és a napi sajtó, amelynek addig a Sztojkov-ügy részére szinte állandó rovatot kellett már nyitni, sokáig hallgatott az ügyről. Csak ritkán ötlött fel egy-egy hír, amely rendszerint arról számolt be, hogy a novisadi tábla az ügy tárgyalását újból elhalasztotta. Legutóbb december II-re tűzték ki az ügy táblai tárgyalását, mert a közbérelt képviselő ügyész ellen a védelem jogosult kizárási indítványt tett és az ügyet más ügyészre kellett bízni.

A párhónapos hallgatás után most újból fölbukkant Sztojkov Mózes alakja, ezúttal Beogradban, ahol közgazdasági tevékenységbe kezdett és egy új technikai vállalatban vállalt nagyobb jelentőségű szerepet. Családjával együtt felköltözött Beogradba, ahol a Doszitiyeva-utca 21. szám alatt a mai viszonyokhoz képest nagy lakást bérelt.

Sztojkovhoz közelálló körökből értesültünk arról, hogy Sztojkovnak sikerült keresztülvinnie, hogy az alispáni hivatali házipénztárnak ügykezelését a belügyminiszterium és a legfőbb állami számvevőszék újból rovanosoldás alá vegye. Az elterjedt hírek szerint ez az utólagos vizsgálat nagyon kedvező eredménytel zárult Sztojkovra nézve, mert a pénztár számadásait rendben találták és nem állapították meg hiányt.

A táblai felelbbvezési tárgyaláson mindez a titokzatosság, ami ma még borítja az ügyet, el fog oszolni.

PUCERÁJ

• • •

Képek és képtelenségek

Az itáliai műkincsek védelmére az olasz törvényhozás évtizedekkel ezelőtt úgy intézkedett, hogy megtiltotta régi festmények és szobrok kivitelét. Szubotican — mint már szóváltottuk — fordított *lex Pucca*-t akarnak újabb életbeléptetni: meg akarják tiltani új festmények és szobrok behozatalát. Az olasz törvény az ország érdekeit szolgálta, mert nélküle az amerikaiak rég széthordták volna az itáliai városok műkincseit, a szubotici kultur-védő-vám életbeléptetése ellenben — amibe a rendőrséget néhány nem a legtehetősebb és a külföldi piktorok konkurrenciájától reszkető helyi festő ugratta be — a legkevésbé sem szolgálja a közérdeket és ezért kellett ellene fel-emelnünk szavunkat. Magunk részéről egyébként annak megállapításával, hogy semmiféle kultur-határozat nem helyes, be is fejeztük az ügyet, azonban az érdekelt pár festő — mert a szubotici művészek túnyomó többsége természetesen távoláll minden olyan erőszakos lépéstől, amely a külföldi kartársak versenyét *rendőri segédlettel* kísérel meg lehetetlenné tenni — gyorsan üzembehelyezte a közismert zseb-cáfológépet, amely előszeretettel üzi a valóságnak megfelelő tényállások demontálásának nemes és élvezetes mesterségét és a zseb-cáfológép tölcésén keresztül többek között a következőket kurtúli ki:

— *Nem igaz az a hír, mintha a helybeli művészek rendőri segédlettel akarnának eljárni a külföldi művészek ellen.*

Az ilyen határozott cáfolatot tudomásul kell venni és mi, lecafolt, hazugságon tettenért, rosszindulatú rágalmazók, ezennel tudomásul is vesszük, hogy nem igaz, mintha... Tudomásul vesszük és egyben nagyon szerényen és halkán, mint afféle notórius, valótlanságokkal házaló becsületrablókhöz illik, megkérdézzük a cáfológéptől és a helybeli művészektől:

Mit szólnak ahhoz, hogy október 25-ikén délelőtt hivatalos bizottság jelent meg a Kurir-lapterjesztő vállalat műkereskedés képei között?

Mit szólnak ahhoz, hogy a hivatalos bizottság tagjai felülvizsgálták a külföldről érkezett képeket?

Mit szólnak ahhoz, hogy ez a bizottság kalkulákat osztogatott a képeknek és jó, elégséges és elégtelen osztályzatokat állapított meg, amiről jegyzőkönyvet is fölvettek?

Mit szólnak ahhoz, hogy ebben a hivatalos bizottságban egy ügyvédjelöltön kívül, aki, ugyátszik, mint képzakértő szerepelt, ilyen minőségben két szubotici festőművész is megjelent?

Mit szólnak ahhoz, hogy a bizottság vezetője rendőrkapitány volt, vagyis a rendőri segédlet a legkevésbé sem hiányzott?

Mit szólnak ahhoz, hogy a szóbanforgó képek azok, amelyeknek kidültását a rendőrség vezetője a cáfolat szerint teljesen a saját beátása és júdiciuma alapján tiltotta be.

Csak, ha tisztában lennénk azzal, hogy mit szólnak mindehhez a cáfolók és vidékük, akkor volnánk hajlandók vita-estélyeket rendezni arról, hogy árt-e a helybeli művészek ugynevezett presztizsének, ha itt képutazók állítólóg rossz külföldi képeket állítanak ki és főleg, hogy joguk van-e ebbe bele-szólni? Amíg nem tudunk olyan esetről, hogy hatósági személyekből és kereskedőkből álló vegyes bizottság kiszállt a Sági-féle fűszerüzletbe megállapítani, hogy prima minőségű külföldi tyukszem-tapaszt tart-e rakítáron, vagy selejtes árut, addig mindenesetre az lesz a véleményünk, hogy vegyeskereskedőkből és hatósági személyekből önkéntes alakulatok képekbe sem üthetik bele az orrukat. Nagyon kedves a rendőrségi művész-szakelődöktől, hogy olyan nagyon fáj a fejük a magyarországi festők presztizsért is, de mindenesetre kellemetlen helyzetbe sodor-

nák a magyarországi festőket, ha azt kívánják azoktól, hogy revansképpen azok feje fájjon az ő presztizsükért. És végül — bármennyire is nem szándékozunk sikraszállni műkereskedőkért és képvigéceket — a félős művészek jól

tennék, ha inkább képeket igyekeznének eladni nekik, ahelyett, hogy — az üzlet meghiusulása után — támadnák őket. Mert képekkel utazni mégis megbecsülendőbb dolog, mint képekre utazni. (d. t.)

A megszállók együtt harcolnak a szeptaristákkal

A megszálló csapatok segítségével mindenütt győztek a szeptaristák — Éhségtüntetések halottakkal és sebesültekkel

A Wolff-ügynökség szerint Aachenben a rendőrség megtámadta a szeptaristák által megszállva tartott városházát. A szeptaristák fel-emelt kézzel akarták megadni magukat, amikor a benyomuló rendőrök mögött hirtelen belga katonák és csendőrök jelentek meg, akik a rendezőket kiűzték az épületből, amelyet most ismét a szeptaristák tartanak megszállva.

Wiesbadenben a szeptaristák továbbra is megszállva tartják a középületeket. Trierben a szeptaristák ismét megszállták a városházát. Két nyomdát szétromboltak, egy fiatal-embert megöltek. Az uccákon spálik örködnek a rendre.

Hosszu ostrom után a krefeldi városházát szintén elfoglalták. A rendőrség, amely eltorlaszolta magát, kapitulált s miután egy részük a szeptaristákhoz csatlakozott, visszavonult. A szeptaristák részén tízenkét ember halálát lelte, ötven pedig megsebesült.

Bonnban a francia megszálló csapat Tirard tábornok parancsára a városházához vonult és megszállta az épületet. A zöld-fehér-nyiros zászlót ismét kitűzték s a köztársaságot ismét kikidáltották.

Stresemann a szeptaristák mozgalomról

Hagenből jelentik: Stresemann kancellár a megszállt területek politikai és gazdasági érdekvéviselőinek meghallgatása után nyilatkozott a rajnai szeptarista mozgalomról. Kijelentette, hogy még csak szóba sem hozható az a gondolat, hogy a megszállott területek a birodalomtól, vagy az egyes országok-

tól elszakíttassanak.

A franciák támogatják a szeptaristákat

A Berliner Tageblatt koblenzi jelentése szerint a rajnai tartományok francia főbiztosa Párisból azt az utasítást kapta, hogy a szeptarista mozgalmat ismerje el törvénytöréssel. Hír szerint, várható, hogy a rajnatartományi bizottság ílyértelmű rendeletet bocsát ki. A birodalmi kormány, a lap értesülése szerint, a legelősebben tiltakozni fog ez ellen, mihelyt anyag áll rendelkezésre oly esetekről, amikor a francia és a belga megszálló csapatok feladták semlegességüket.

Éhségtüntetések

Berlinből jelentik: Braunschweigben csütörtökön tovább tartottak a zavargások és fosztogatások. A rendőrség és a tömeg között komoly összefutások voltak, amelyek során két rendőr megsebesült.

Barmenben, Fuldában és Kielben szintén voltak zavargások a drágaság miatt. A zavargóknak négy halottjuk és számos sebesültjük van.

Ebert elnök beleavatkozott a bajor konfliktusba

A München-Augsburger Abendzeitung berlini értesítése szerint Ebert birodalmi elnök a bajor miniszterelnökhöz intézett külön kéziratban beleavatkozott a Bajorország és a birodalom közötti konfliktusba, még pedig a megegyezés érdekében. A kézirat rámutat azokra a súlyos külpolitikai kihatásokra, amelyek abból származnának, ha a konfliktust megegyezés útján gyorsan el nem intéznék.

A fajvédők maguknak követelik Hortby

Friedrich a szegedi és síófoki eskükről — Néhány hónap mulva Gömbös-kormány alakul?

Budapestről jelentik: Friedrich István a fajvédők csütörtök esti vacsoráján hosszabb beszédet mondott, amelyben főként gróf Mikes János szombathelyi püspöknek egy bécsi lap tudósítója számára tett nyilatkozatával foglalkozott, amelyben a püspök hecc-politikájának nevezte a fajvédők tevékenységét és helyeselt, hogy a kormány megtiltotta a köztisztviselőknek a nem-engedélyezett egyesületekbe tagul belépni. Friedrich válaszában többek között a következőket mondotta:

— A mai lapokban egy szigorú dorgatórium jelent meg ellenünk, a melyet Mikes szombathelyi püspök intéz hozzánk. Azt mondja a püspök ur nyilatkozatában, hogy a fajvédők és társaik akadályozzák az ország kormányzását és lehetetlenné teszik a kormányt nehéz munkájában. Erre én csak azt felelem, hogyha azt, ami ma ebben az országban folyik, rend-nek nevezhetők, akkor óriási ellentét van köztünk és azok között, akik az ország sorsát intézik. Ez a mai helyzet nem más, mint anarchia, nem más, mint lezülés, mert ebben az országban csak a siberek tömege tud boldogulni és megélni. Mi a mai gazdasági helyzetet csak anarchiának nevezhetjük és ez ellen nemcsak harcolunk, hanem harcolni fogunk a

jövőben is.

Szeged és Síófok

— A belügyminiszter ur rendeletet adott ki, melyben megtiltja a köztisztviselőknek, hogy olyan egyesületekben tagjai legyenek, amelyekben fogadalmak és eskükről következésképpen esetleg összeütközésbe kerülhetnek hivatali esküjükkel. Nem tudom megérteni, hogy képzelet ezt a tulsó oldal. Hogy az eskük nálunk csak két-három évig volnának érvényesek s hogy azokat rendeletekkel talán meg nem törölnék lehet tenni? Történetek eskük Szegeden, Síófolokon és a román megszállás alatt Budapesten is, nagyon sokak részéről, akik ma is magas polcokon vannak. Ezekhez az eskükhöz mi ragaszkodunk, ezeket semmiféle pótrrendelettel eltörölni nem lehet. Ezeknek legnagyobb részét a legmagasabb hatóságok beleegyezésével tették le megbízható keresztény polgárok ezrei. Tiltakozunk az ellen, hogy letett esküjükkel rendeleti uton akarnak intézkedni. Mert ha így bánunk el velünk, akkor az eskünek Magyarországon semmiféle irányban nem lesz jelentősége. Mi tehát a becsületeres utat választjuk, mikor defetálunk a miniszterelnök ur előtt és azt mondjuk, hogyha kívánja, hát lépjen ki mindenki az illető egyesü-

letekből. De nem ismerünk el semmiféle hatalmat, mely a letett eskünk alól feloldhatna és gyávának, árulónak bélyegezzük, aki ezt az esküt a rendeletre hivatkozva hajlandó cserbenhagyja.

Friedrich rejtélyes célzásai és fenyegetőzése

— Mikor Szolnokon a miniszterelnök ur a fajvédelmi csoportot és a hozzá hűséggel csatlakozott keresztény ellenzéki tábort azzal akarta levágni, hogy kijelentette, hogy a kormányzó Öfóméltóságára sértő, ha róla feltételezik, hogy a fajvédelemmel valamilyen vonatkozásban van. A miniszterelnök ur azonban nem hívott arra, hogy ezt megállapítsa. Én tudok olyan fogadalmakról és eskükről, amelyek most is fennállnak. A miniszterelnök ur tehát téved, ő ebben a kérdésben többet mondott, mint amit szabad volna. Ha a miniszterelnök ur ezen az uton halad tovább, arra fog engem kényszeríteni, hogy nyilatkozataimat folytassam. S már előre megteszem ezt a védelmi nyilatkozatot, hogy nem én voltam az, aki az államfő személyét belehurcoltam a politikai vitába, hanem a miniszterelnök ur. Hogy ezt a miniszterelnök ur miért teszi, azzal néhány hónap múlva az egész magyar közvélemény tisztában lesz.

A beszéd a jelenlévők között nagy feltűnést keltett annál is inkább, mert mindenki tudja, hogy Friedrich amit ígér — ha szükségét látja — minden vonakodás nélkül meg is tartja.

Csődöt mondott az adai névvegyelemzés

Magyar anyanyelvű gyermekeket sem lehet tört ukrán nyelven tanítani

Azokról a sajnálatos állapotokról, amelyek az adai közoktatásügy terén szerepelnek, a »Bács megyei Napló« néhány héttel ezelőtt beszámolt. Az adai iskolák igazgatótanítója az iskolai év kezdetén radikális módon intézte el a névvegyelemzést és nem annyira szűrtésű anyakönyvi kivonat, mint inkább a saját júdiciuma alapján osztotta szét a tanulókat a különböző nemzetiségű iskolákba. Így természetesen sok magyar anyanyelvű gyermek a szláv iskolába került. A tanító nem elégedett meg ezzel, hanem végül a magyar anyanyelvű tanulók oktatására a magyar tagozatba behelyezett egy orosz tanítót, aki nem beszél egy szót sem magyarul és oly rosszul beszél szerbül is, hogy a szláv diákok oktatására nem tudták felhasználni.

A legutóbbi napokig tartott Adán ez az állapot, hogy a magyar anyanyelvű gyerekek naponként értelmetlenül bámulták a tanító ur pedagógiai működését, amely olykor talán tört ukrán nyelven is történt — ki tudná azt ellenőrizni — míg végre most váratlanul változás történt ebben a rendszerben. Ez azonban már nem az igazgatótanító érdeme. A Bács megyei Napló cikkéről tudomást szereztek a felettes tanügyi hatóságok is és Pilly Emil tanfelügyelő, minden előzetes értesítés nélkül megjelent Adán, ahol felülvizsgálta az iskolákat. Az orosz tanító osztályában nem talált senkit, mert az orosz tanító elutazott Beogradba tíz napi tartózkodásra, a tanfelügyelő tudta nélkül. Pilly tanfelügyelő még el sem utazott Adáról, az orosz tanító nagy hirtelen már is visszaérkezett és lemondott állásáról.

A tanfelügyelő ezután még felülvizsgálta a névvegyelemzés eredményét is, aminek az lett a következménye, hogy a szláv osztályokba sorozott magyar anyanyelvű tanulókat visszasoroztatta a magyar tagozatba. Ezzel az eredménnyel még sem tudott érdemeiket szerezni az adai névvegyelemző igazgatótanító.

Megvizsgálják az igazságügyminiszter elleni vádakat

A radikálpárt pénteki ülésén az agrárreform-vita után ismét szóba került **Markovics** volt igazságügyi miniszter és **Rankovics** közti személyes ellentét. Rankovics hívei közül többen követelték, hogy a klub végre tisztázza azokat a vádak, amelyekkel Rankovics a volt igazságügyminiszter ellen emelt. Azt javasolták, hogy az ülés küldjön ki bizottságot az ügy megvizsgálására.

Markovics kijelentette, hogy addig nem válaszol Rankovics rágalmaira, míg nem konkretizálja vádjait. Rankovics utána azonnal bejelentette a klubnak, hogy hajlandó írásban benyújtani vádjait, de csak a kiküldött bizottságnak. Felszólalása után elhatározták, hogy az ügy elintézését az állandó klubbizottságra bízzák.

Tömeges letartóztatás után

tömeges öngyilkosság

A budapesti tőzsdébessz áldozatai

Budapestről jelentik: A nagyarányú tőzsdébukásoknak, amelyeknek következtében százával történtek letartóztatások Budapesten, most már komolyabb következményei is vannak. A rossz tőzsdéspekuláció miatt az utóbbi napokban tömegesen fordultak elő öngyilkosságok és többnyire oly fiatal egzisztenciák menekülnek a halálba, akik aránylag ugyan kispénzeket veszítettek, de pénzüik elvesztésével teljesen tönkrementek.

Pénteken délelőtt **Geöcze** Szilárd huszonegy éves magántisztviselő az Angol-Magyar Bank helyiségében **agyonlőtte magát kétmillió tőzsdevesztése miatt**. Ugyancsak pénteken végzett önmagával **Kiss Ferenc** joghallgató is, aránylag szintén jelentéktelen összegű tőzsdevesztése miatt. Csütörtökön **Guthviellig** Sándor huszonhat éves banktisztviselő a Hungária gőzfürdőben felvágta az ereit és azután szívenlőtte magát.

Hátrahagyott levelében közli, hogy főnökének tőzsdevesztései voltak, amelyért őt okolta és ezért elkeseredésében válik meg az életől.

Csendőrök

rögtönítelő bírósága

Veréssel fizető novisadai szabómester

Novisadról jelentik: **Mayer** Mátyás segéd volt Rumán **Mikovics** Dusan szabómesternél. A szabómester rendetlenül adta ki a segéd bérét és gyakran adós maradt, úgy, hogy már több ezer dinárra rugott a segéd követelése.

Mayer kezdett türelmetlenkedni és amikor a gazdájával szemben fennálló követelése elérte a 3550 dinárt, sürgetni kezdte a hátralék kifizetését. A mester azonban nem tudott fizetni. Felajánlotta a segédnek, hogy a követelése biztosítására ad neki zálogba két varrógépet. **Mayer** elfogadta a gazdája ajánlatát és hazaszállította a két varrógépet.

Csütörtökön reggel aztán megjelent **Mikovics** egy rendőr és két csendőr kíséretében segédje lakásán és durván követelte vissza a két varrógépet. **Mayer** kijelentette, hogy hajlandó a két varrógépet visszaadni, de csak akkor, ha gazdája elismervényt ad az adósságáról. Erre a kijelentésére a rendőr és a két csendőr nekiesett a szabósegédnek, akit kegyetlenül összevert.

Kiáltásaira odafutottak a házbeliek, akik védelmére akartak kelni a megvert szabósegédnek, de erre őket is elverték. Ezután pedig a két varrógépet elvitték.

Mayer feljelentette gazdáját és a rendőröket.

A szegényasszony gyerekei

Főtárgyalás a suboticei törvényszéken

Herczeg Etelka suboticei munkásasszony bűnügyében itélkezett pénteken a suboticei törvényszéken **Pavlovics** István törvényszéki elnök büntetőtanácsa. Az volt ellene a vád, hogy gondatlansága miatt két kicsiny, 16 hónapos ikergyermekei megfulladtak.

Az eset úgy történt, hogy a szegény asszony korán reggel munkába ment. Otthon mosott és a félig még nedves ruhát egy kosárba tette. A ruhával telt kosarat pedig rátette a tüzhelyre, amelyben ekkor már nem égett tűz. A szobában két kicsiny, tizenhat hónapos ikergyermeke volt és a földön játszott.

A munkába siető asszony eltávozott hazulról és bezárta a lakás ajtaját. Egy idő múlva a tüzhelyen álló kosár füstölni kezdett. A füst egyre sűrűbb lett a kis szobában, ahonnan nem talált utat a szabadba. A kosár nem fogott tüzet, hanem valószínűleg a benne levő félik nedves ruha is — erősen füstölni kezdett. Az egyre sűrűbbé váló füst megtöltötte a kis szobát, s a két szerencsétlen kicsiny gyermek a ropant füstben megfulladt.

Amikor az anyjuk hazajött, rémüléssel látta, hogy kis ikrei a szobában halva fekszenek a borzalmas füstben.

Ebben az ügyben folyt le pénteken a főtárgyalás a suboticei törvényszéken. A vádlott munkásasszony egy kis, négy hónapos csecsemővel a karján jelent meg a bíróság előtt. Amikor a főtárgyalást vezető elnök kérdést intézett hozzá a vádbeli cselekményre vonatkozóan, keservesen zokogni kezdett és hosszabb időbe került, amíg annyira megnyugodott, hogy képes volt beszélni. Elmondotta, hogy őt nem terheli gondatlanság. Amikor azon a szerencsétlen reggelen távozott otthonról, a legnagyobb gondossággal járt el. A tüzhelyben már nem égett a tűz és ő a kosarat azért tette a tüzhelyre, hogy a gyerekek el ne ériék. Mindig egyedül hagyta otthon a gyerekeket és soha se volt semmi baj. Ő szegény asszony, nem tarthat cselédet, aki felügyelne az apró gyerekekre. Neki dolgozni kell, hogy megélhesen.

A bizonyítási eljárás a vádlott kihallgatásával véget is ért és a bíróság az asszonyt, aki sirva ült a vádlottak padján — a tulnyomó enyhítő körülmények figyelembe vételével — 40 dinár pénzbüntetésre ítélte.

A szegény asszony nagy megkönnyebbüléssel fogadta az emberes ítéletet és nyomban le is fizette a kiszabott pénzbüntetést. Az ítélet jogerős.

Megjelentek már a

Bárd Harácsongyi Album

Ára D 40.—

és a
Rózsavölgyi Harácsongyi Album

Ára D 60.—

Megrendelhetők:

Vig Zsigmond Sándor

zeneműkereskedése Subotica.

HIREK

— **Sándor király és Ferdinand román trónörökös** Noviszadon. Noviszadról jelentik: **Sándor** király pénteken délután négy órakor, **Ferdinand** román trónörökös kíséretében auton Noviszadon keresztül utazott. A király is, valamint a román trónörökös is külön autón jöttek hadsegédekkel, míg az udvari kíséret két másik autóban követte az uralkodót és **Ferdinand** román trónörökösét. A király **Petrovaradin** felől jött, áthaladt a **Duna-uccán**, **Péter Király-uccán** és a **Futtaki uton** és a repülőterig ment. A repülőteret megtekintve, visszafordult a király és kíséretével együtt ugyanazon az uton, amelyen érkezett, visszautazott **Beogradba**. A közönség felismerte a királyt és lelkesen éljenezte. Rövid idő óta ez a harmadik kirárirándulás a királynak Noviszadra. Autókirándulásainak rendes végpontja **Noviszad**, amely város rendkívül megnyerte tetszését.

— **Protics Sztoján** betegsége. **Beogradból** jelentik: **Protics Sztoján** betegségeben némi javulás állott be. Allapota azonban még mindig kritikus.

— **Vlaskalin** belügyminiszteri főinspektor szemleutja a Muraközben. **Beogradból** jelentik: **Vlaskalin** Milorád belügyminiszteri főinspektor szombaton hosszabb inspekciós körutrá indul a Muravidékre és Muraközbe. Szemleutja két hetet fog igénybevenni és különösen a muravidéki házassági jogi intézkedéseket fogja tanulmányozni. Tudvalevően ugyanis a Muraközben törvényellenesen bevezették a kötelező egyházi házasságkötést a polgári házasság helyett. **Vlaskalin** főinspektor ezenkívül tanulmányozni fogja **Prekomurjeban** a jegyző-kérdést is, mert ott a régi jegyzőségeket megszüntették és a községi közigazgatást osztrák mintára szervezték át, ami ellen a lakosságnak sok kifogása van.

— **Miletics Szvetozár** emléktáblájának leleplezése. **Beogradból** jelentik: Vasárnap fogják Versecen leleplezni **Miletics Szvetozár**nak, a kitűnő költőnek és politikusnak emléktábláját, amelyet a költő szülőházánál állítottak fel. Az ünnepélyre Versecre utazik **Miletics Szlávko** egészségügyi miniszter is, aki fia az elhunyt költőnek.

— **Adóügyi tanfolyam** Becskerekben. **Becskerekről** jelentik: A Kereskedők és Gyárosok Egyesületének elnöksége elhatározta, hogy **Becskereken** adóügyi tanfolyamot nyit. A tanfolyam csekély tandíj lefizetése mellett bárki résztvehet. Az előadásokat pénzügyi szakemberek fogják tartani.

— **Királyok uton**. **Madridból** jelentik: A madridi olasz követ hosszasan tanácskozott a királlyal és a direktórium vezetőjével. Hír szerint a spanyol királyi pár római látogatásának előkészületeit beszélték meg. — **Stockholmból** jelentik: Gusztáv svéd király, aki eredeti terve szerint vasuton Németországon keresztül szándékozott Angliába utazni, a németországi zavarokra való tekintettel **Swerige** nevű svéd hadihajón, a kieli csatornán át teszi meg az utat. A svéd király október 30-án indul el **Malmöböl** és november elsején érkezik Angliába.

— Az „**Ezredes**“ a **Katolikus Legényegyletben**. Vasárnap este 8 órai kezdettel adja elő a **Katolikus Legényegylet** működvelő gárdája **Herczeg Ferenc** „**Ezredes**“ című 3 felvonásos vígjátékát. Jegyek elővételben a **Wagner** féle divatruházban kaphatók.

— **A magyar igazságügyminiszter sajtópöree**. **Budapestről** jelentik: **Lázár Miklós**, a **Reggel** szerkesztője ellen **Nagy Emil** igazságügyminiszter becsületsértési pöret indított, mert annak idején azt írta róla, hogy az ingyenrészesvények névsorát ő juttatta **Friedrich Istvánnak**. A budapesti bíróság **Lázár Miklóst** bűnösnek mondtotta ki és hat hónapi fogházra és háromszázezer korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet előtt **Lázár Miklós** beismerte, hogy valótlanul írt és bocsánatot is kért az igazságügyminisztertől, aki azonban kijelentette, hogy mint magánember beérné ezzel az elégtételadással, de mint közfunkcionáriusnak a megtorlásra szüksége van.

— **A zagrebi pedagógiai főiskola megszűntetése**. **Beogradból** jelentik: Pénteken délelőtt megalakult a zagrebi pedagógiai főiskola megszüntetéséről szóló javaslatot tárgyaló bizottság. A bizottság elnöke **Radonics** Jován, alelnöke **Schumacher** németpárti képviselő és titkára **Kovács** vics demokrata képviselő.

— **Eljegyzés**. **Vida István** és **Kókity Bözsike**, **Subotica**, jegyesek. (Minden kiűn értesítés helyett.)

— **Ityos község vásártartási engedélyt** kapott. **Becskerekről** jelentik: A kereskedelmi miniszterium **Ityos** községnek vásártartási engedélyt adott. **Április 7**, **június 7** és **október 9-én** lesznek **Ityoson** az országos vásárok megtartva.

— **A bánáti Gyáriparosok Szövetségének szervezkedése**. **Becskerekről** jelentik: A **Bánáti Gyáriparosok Szövetsége** folytatja megkezdett szervezkedését. Eddig **4000 dinár** tagdíj folyt be az egyesület kasszájába. A titkárság már megkezdte működését.

— **Novisadai bűnkrónika**. **Novisadról** jelentik: Csütörtökön a novisadi rendőrség letartóztatta **Czerhustics** Gergelyt, aki lopott katonai felszereléseket vásárolt és azzal kereskedett. Ugyancsak elfogták **Sztáics** Jócó napszámost is, aki a novisadi vasuti raktárból különböző dolgokat ellopott. Mindkettőjüket átszállították az ügyészségre.

— **A karlsdorfi Herczi-féle szalámigvár 50 éves jubileuma**. **Becskerekről** jelentik: A **karlsdorfi Herczi-féle szalámigvár** szombaton ünnepli 50 éves fennállását. A jubileum alkalmával délelőtt istentiszteletet tartanak és az elhunyt **Herczi Fülöp** sirját megkoszorúzzák. Délben bankett lesz, amelyre hivatalosak **Sztójadinovics** pénzügyminiszter, **Jankovics** közlekedésügyi miniszter, a **smederovári kerület főispánja**, **Raics** Szvetisláv alispán, **Miskovics** Gyuró központi főszoigabíró, a bánáti kerületi iparkamara és a gyárosok szövetségének tagjai.

— **A suboticei kereskedők görögországi utja**. Csütörtökön olyan hírek érkeztek a suboticei **Kereskedők és Gyárosok Egyesülete** által rendezett kirándulás résztvevőitől, hogy pénteken visszaérkeznek **Suboticára**, miután a görög ellenforradalmi események miatt nem mehetnek át **Görögországba**. A **Bácsmegyei Napló** munkatársa, aki a kirándulásra részt vesz, pénteken távirati jelentést küldött **Skopljéből**, amely szerint a kirándulók pénteken **Gyevgyelibe** érkeztek, ahol tudomásukra hozták, hogy a vasuti forgalom **Görögország** felé megnyílt és így a társaság pénteken este **Szalónikibe** utazik.

— **Operettelőadás** **Belackrván**. A **belackrvai német dalegylet** november 8-án előadja az **Alomanc** című német operettet. Az előadás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **A Cár Nikola II.** **Beogradban**. **Beogradból** jelentik: Pénteken reggel érkezett meg **Beogradba** a **Cár Nikola II.** hajó, amelyet ünnepélyesen fogadtak. A hajó az **Aldunán** fog közlekedni.

Háromszoros öngyilkosságot követett el egy román őrnagy felesége. Bukarestből jelentik: A bukaresti tisztóthoz épületében, ahol a magasabb-rangú tisztok lakásai vannak, csütörtökön délelőtt borzalmas dráma játszódott le. *Ciakowsky* őrnagy felesége a harmadik emeleten levő lakásuk ablakából levette magát az udvarra. Az esés számára összeszaladt lakók már csak *Ciakowsky* asszony összeronsolt holttestére akadtak. A megindult rendőrségi vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlen asszony azért követte el az öngyilkosságot, mert férjét a román hadügy-miniszter rendeletére letartóztatták. Kiderült ugyanis, hogy az őrnagy kémkedéssel, esempészéssel és más gyanús üzemekkel foglalkozott. A fiatal előkelő származású uriasasszony nem bírta a szégyent elviselni és ezért — mint a vizsgálat megállapította — először mérget ivott, majd férjének kardjával felvágta ütőerit és mivel a halál nem állott be rögtön, a több sebből vérző asszony harminc méter magasságból levetette magát a következő udvarra. Nyomban meghalt.

A postai pénzküldemények és csomagok feladása. *Popov* Dusan, a subotici postai és távirdahivatal igazgatója felhívásban fordul közönséghez, melyben azt kéri, hogy úgy a felek, mint a redukált létszámmal dolgozó postahivatali személyzet nagy felelősséggel járó munkája megkönnyítése érdekében a nagyobb pénzküldeményeket délután 4 óra előtt és a csomagokat — főleg, ha azok több darabból állanak — 5 óra előtt adják fel.

„Zóra” kávéház és étterem *Pasiceva* *ulica 11.* Szombaton este nyílik meg a híres *Pajó Clevarics* énekesprimás zenekarának közreműködésével. A helységek átrenováltattak úgy, hogy a legkényesebb ízlést is kielégítik. *Kitűnő szerb konyha, jó italok, olcsó árak és figyelmes kiszolgálás!* Pártfogást kér *Steva Panics* vendéglős.

Az „Ut a boldogság felé”, *Griffith* óriási filmje, az idény legvonzóbb műsora. Balkán-film.

Háromszoros koronát juttatott *Pietsch* *Ferencé* urnó a „Legénykérés” című, kitűnően sikerült előadás tiszta jövedelméből jótékony célra.

Női szalonban egy híres berlini szabászt alkalmaztam. A n. é. hölgyközönség b. figyelmébe ajánlom. *Sofija Haas* (Bem-u.) *Šemoe* *ulica 9.*

Husmérgezés a romlott felvágottól. *Noviszadról* jelentik: *Simonyi* *Erzsébet* csütörtökön felvágottat vásárolt *Schifler* *Dániel* novisadi hentesmesternél. A hus romlott volt és *Simonyi* *Erzsébet* s *István* és *György* testvérei súlyosan megbetegedtek husmérgezésben. A rendőrség *Schifler* ellen megindította az eljárást.

Lopás a belacrkvai postahivatalban. *Verecéről* jelentik: A belacrkvai postahivatalban a napokban az éjszakai folyamán ismeretlen tettesek betörték s onnan 228 dinárt elloptak. A rendőrség a nyomozást megindította.

Betörés a nyitott ablakon keresztül. *Noviszadról* jelentik: *Prodánovic* *Angyalka* novisadi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy amíg a piacra ment bevásárolni, az alatt ismeretlen tettesek behatoltak lakásába a nyitva felejtett ablakon keresztül és több ezer dinár értékű ruhaneműt elloptak. A rendőrség a nyomozást megindította.

A műértő közönség fotográfusa *Rimányi* *fotóművész.* *Rudičeva* *ulica 4.*

Foto-szalón, *Vig.* *Subotica* (Nador-kávéház fölött) készít fényképeket a legmodernebb és legművészibb kivitelben.

Smirna-szőnyegek, becskeréki, kézzel csomózott smirna-szőnyegek egyedárusítója *Krausz* *Ede.* *Novisad.*

Dr. Stanolevič Lázár, az elme- és idegkór tanára, a beogradi tudományegyetemen fogad mindennap délután 2-4 óra közt idegbetegeket. *Obiličev* *venac 19. szám* alatt

SPORT

Az osijeki Hajduk Szomborban. Vasárnap első ízben fog Szomborban vendégszerepelni az osijeki Hajduk fiatal erőkből álló kitűnő együttese, amely az utóbbi időben néhány bravúros győzelemmel tette ismertté nevét. Az osijeki *Slavija* és *Amateur* fölött aratott győzelme után múlt vasárnap a bajnokságban vezető *Slogát* is megverte 4:3 arányban. A jóképességű osijeki csapatnak a *Bácskát-Verő* *Amateur* lesz az ellenfele. A mérkőzés élvezetes fair sportot ígér.

A B. S. K. Noviszadon. *Noviszadon* vasárnap két beogradi csapat fog vendégszerepelni. A B. S. K., amely kitűnő formában van az O. S. K. V.-al mérkőzik, a *Concordia* pedig a *Juda* *Makkabival*. Mindkét mérkőzésnek a beogradi csapatok a favoritái.

Az U. T. E. Kolozsváron. A híres újpesti csapat komplett együttesével szombaton és vasárnap Kolozsváron fog játszani a *Hagiborral*, illetőleg a *Viktóriával*. A kolozsvári egyesületek ünnepélyes fogadtatást készítettek elő a nagynevelő magyar csapatnak, amelynek az első romániai szereplése.

Czája legyőzte az amerikai Samsonot. A fővárosi cirkuszban csütörtökön folyt le a magyar *Czája* és *Samson* amerikai mesterbirkózó között a nagy érdeklődéssel várt mérkőzés. *Czája* ellenfelét a 45-ik percben alsó fogással két vállra fektette és ezzel bebizonyította, hogy vállalkozása valószínűleg sikerre vezet. A magyar profibajnok vasárnap *Petroviccsel*, az orosz őriással mérkőzik.

Befejezték a M. A. C. birkózóversenyét. A M. A. C. országos birkózóversenyét csütörtökön befejezték. Részletes eredmény: Légsúly: 1. Magyar (B. A. K.), 2. *Tasnády* (M. A. C.), 3. *Nobl* (U. T. E.), — nehélsúly: 1. *Németh*, 2. *Polgár*, 3. *Sándorffy*, — könnyűsúly: 1. *Keresztes*, 2. *Matina*, 3. *Incze*, — kisközép: 1. *Szeley*, 2. *Miskey*, 3. *Laczkó*, — nagyközép: 1. *Varga*, 2. *Janó*, 3. *Adorján*, — nehézsúly: 1. *Szelki*, 2. *Deák*, 3. *Grünwald*.

Volt hadifoglyok!!!

Megjelent a legszebb orosz dal, amely lépten nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

BAJKÁL (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszétek!

Moravetz kiadás

Mindenütt kapható! 7344

Zora!?

BELYEGGYÜJTŐK!

Gyűjteményüket csak úgy tudják teljesíteni, ha a „BANATIA” körkúldeménybe belépnek. Gazdag választék külföldi bélyegekben. Választék referenciák címlapján.

FEKETE SÁNDOR, DŽOMBOLJ.

Kérjen körkúldeményre vonatkozólag prospektust. 7925

TŐZSDE

Noviszadi terménytőzsde, október 26. Változatlan irányzat mellett összesen 46 vagon áru kelt el. Főleg tengeriben és őrleményekben volt nagy üzlettelenség. *Buza*, *bácskai teljes kasszával* 326 dinár, *bánáti duplikát kasszával* szentái paritás 327.50 dinár, *tengeri teljes kasszával* 205—207.50 dinár, *március-áprillisi* 253 dinár. *Liszt 0-ás* 327.50 dinár. *Zab* 220 dinár. *Bab* 530 dinár.

Beograd, október 26. Zárlat: Páris 515—514, London 391—390, Genf 1550, Newyork 86.50—86, Berlin 0.05—0.04, Prága 261—260, Szaloniki 145—135, Bécs 0.12325—0.1230, Bukarest 40.25, Szófia 83—82, Amsterdam 34.50—34.

Zagreb, október 26. Zárlat: Páris 512.50—505, London 393—392, Milano 393.50—391.50, Genf 1562.50—1557.50, Newyork 87.25—86.75, Prága 262—259, Bécs 12.35—12.30, Bukarest 40, Szófia 85, Budapest 0.50—0.49, Amsterdam 34.50—34.25.

Zürich, okt. 26. Zárlat: Berlin 0.0960 (0.005 1/2 száz millióra), Newyork 560 1/2 (561), London 25.22 1/2 (25.10), Páris 32.65 (32.62 1/2), Milano 25.22 (25.21 1/2), Prága 16.55 (16.60), Budapest 0.0302 1/2 (0.0306 1/2), Beograd 6.50 (6.65), Bukarest 2.65 (2.65), Szófia 5.27 1/2 (5.35), Bécs 0.0078 háromnegyed (0.0078 háromnegyed).

Budapest, október 26. A devizaközpont hivatalos árfolyamai: *Beograd-Dinár* 230—244, *Berlin-Márka* 0.0002—Newyork-Dollár 19430—20540, *Varsó-Lengyel márka* 160—210, *Napoleon* 68800.

Értéktőzsde. A tőzsdén pénteken a csütörtökinél alacsonyabbak voltak az árfolyamok. Általános üzlettelenség, — csak itt-ott történtek ekzekutív részvényeladások, mert a papíros már nem nyújtott kellő fedezetet a felvett köztelponzra. Az utótőzsde is változatlanul lanya. **Tőzsdezárlat** (ezer koronákban): Magyar Hitel 688, Osztrák Hitel 114, *Salgó* 490, *Ríma* 90, *Délvasut* 87, *Államvasut* 350, *Kohó* 650, *Atlantika* 54, *Ganz-Danubius* 5400, *Köszén* 2250, *Papir* 52, *Násici* 2250, *Szlovánia* 52, *Földhitelbank* 330, *Kereskedelmi Hitel* 25, *Pest Magyar Keresk. Bank* 1025, *Beocsini* 990, *Urkányi* 1250, *Láng* 140, *Lipták* 30, *Schlick* 94.5, *Brassói* 555, *Zabolai* 130, *Baróti* 16, *Cukoripar* 2375, *Klotild* 97, *Temesi szesz* 78, *Hungária Műtrágya* 200, *Olasz Bank* 37, *Angol-Magyar Bank* 103.5, *eLszámítoló* 81, *Magyar-Cseh Bank* 19.5, *Nova* 124, *Kronbergeria* 16.5.

CSELLÓZIK?
Moravetz zeneműkereskedés Timisoara (Románia) zeneműjegyzéke érdekelni fogja. — Kérje még ma ingyen. 6479

MOZI NAPTÁR

- Október 25—28-ig **Kis csibécs** (Jacki Coogan) Mosinger-film.
- Október 25—31-ig **Pálinka** (Zola Emil regénye) Bosna-film.
- November 1—7-ig **Ut a boldogság felé** (Legjobb Griffith-film) Bosna-film.
- November 5—7-ig **Panin Sergius** (Ohaet regény) Bosna-film.
- November 8—11-ig **Hyanek a férfiak** A szezon legnagyobb vigjátéka. (Harry Liedke) Bosna-film.
- November 16—21-ig **Lengyelvár** (Eschstruth Nathalia regénye után, Lothlla, Bojda Juci, Petrovič Szvetisláv.) Orient-film.
- November 22—25-ig **Nagy Péter cár** (Emil Janings, Dagny S.) Bosna-film.
- November 22—31 december 5-ig **Cirkus Edie Polo** (Edie Polo) a szezon legnagyobb amerikai kalandorképe. Amerikan-film.

3 o p a ! ?

Kellemes meglepetést
fog szerezni a temesvár—lipcsei *Moravetz*-cég az idén a zongorát vagy hegedűt játszó közönségnek. Október 15-én megjelenik az első **Moravetz Karácsonyi Album**
olyan szenzációs külső kiállításban és belső tartalommal, amelyet eddig a legnagyobb világecégek adtak vevőiknek. 80 oldalon 34 kiválóan művet tartalmaz ez a pompás album, mely a legdivatosabb táncok, népszerű dalok, legszebb magyar nóták, kedvelt operák, kiválóan két- és négykezes darabok gyűjteménye lesz és minden zongorára odakerül. Az albumba felvett művek egyenként véve 380 dinárba kerülnek. *Karácsonyi albumot addig ne vegyen, míg a Moravetz-albumot nem látta!* Október 15-én a *Moravetz*-album is minden könyvkereskedésben kapható lesz. 7434

Ha 1 fuvarlevél 10 dinár többlet van 100 fuvarlevél 1000 dinárt mentünk meg Önnek ha fuvarleveleit felülvizsgálatra beküldi. Eddig már száz ezreket fizettünk vissza. **Ügyeljünk a címre!**
„TARIF” D.D. SUBOTICA

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonoknak, jó barátoknak és jó ismerősöknek, kik felejthetetlen gyermekünk szerető kis Cuncikánk és kicsi Vericánk halála alkalmával rettenetes fájdalomunkat részvétükkel enyhítették, ez uton mondunk köszönetet.

Senta, 1923 október 24.

Vass János és neje.

8144

Óvás!

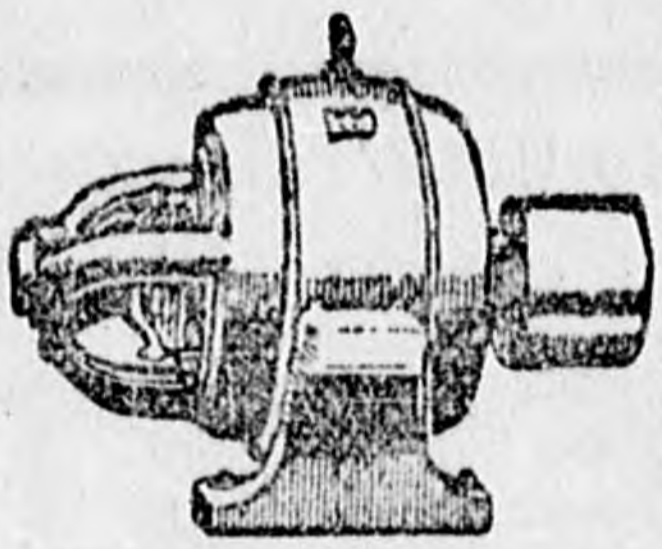
Tudomásunkra jutott, az SHS államban ép úgy, mint más nemzeti államokban évtizedek óta a „Lilien, Liliom, Lilly“ védjegyű valamint a „Liliom kép“ védjegyű legkiválóbb minőségű szövöttáru gyártmányaink, más gyárosok által utánoztatnak és silányabb minőségű árut a fenti védjegyekkel és ugyancsak az általunk használt „Liliomváson“ „Lillyváson“ megjelölésekkel ajánlatnak a t. közönségnek, illetve forgalomba hozatnak. Ezuton ovunk mindenkit, ily védjegyekkel ellátott, azonban nem tölünk eredő szövöttáruat akár előállítani, akár ajánlani vagy forgalomba hozni, mert mindazok ellen, akik ily módon az általunk törvényesen védett jogaink ellen vétének, a büntető- mint a polgári bíróságnál leszünk kénytelenek eljárni.

Végül még külön is figyelmeztetjük a vevőközönséget, hogy valamennyi gyártmányunk a fenti védjegyeken kívül, a hasonlóképp törvényesen védett „8311. sz. alatt tv. védett“ garancia márkával van ellátva, amire kérjük a vételnél különösen ügyelni.

Liliom-váson vállalat
Bécs.

8141

DYNAMOK

Elektromotorok, égők, villamos főzőedények és vasalók, zseblámpák, elemek s.b. azonkívül az összes műszaki cikkek legolcsóbban

KRAUSZ MIKLÓS
műszaki iroda és kereskedésében
NOVISAD, Jevrejska ulica 18. sz.
szerezhető be. TELEFON: 325.
Sürgőnycim: DYNAMOTOR.

8111

TRIFAJLI KŐSZENET

bármilyen mennyiségben
azonnalra Suboticáról szállít

VUKOVIĆ i DRUG SUBOTICA
Telefon: 4-50

8120

**WEITZENFELD és TÁRSA
SUBOTICA (BÁCSKA)**

Távirateim: KENDERIPAR
Iroda: Városi bérpalota
Telep: Sentaí put.
Alapítva 1902.
Telefon:
190.

Ajánl:
lópokrócot.

tűzoltó- és kertli
tömlőket, új lisztes,
gabonás, gyapju-, toll-, komló-
és szalmazsákokat, matrác- és roletta-
szöveteket jutából és lenből, mindennemű
bázivázzuot, zsinógot, kötelet és hevedereket.

**PONYVAELADÁS
VAGY KIKÖLCSÖNZÉS**

ZENICAL GRIZ SZENET

suboticaí telepünkről szállítunk bármely
állomásra, minden mennyiségben paritás
vagon Subotica

3500 dinárért 8150

Halász & Cie Subotica

Telefon 5-12. (Kaloria) Senčanski put 19.

**KÁTRÁNYFEDŐLEMEZ
KÁTRÁNY
KARBOLINEUM**

FACEMENT és minden egyéb építési anyagot
ajánl:

„GRADIVO“ ZAGREB

Bogovičeva ul. 3. — Telefon 5-55.

120

300—400 literes
BOROSHORDÓRAT
használatra
kikölcsönzők.

Mirko Augsburger
Subotica (Ciril i Metod
trg) 7. szám. — 8133

**GYORS HIBÁTLAN
SZÉP MUNKÁT**

(négy nyelven) előnyösen
és költségmentesen
szállít

BERKOVITS
nyomdai intézete KULA
Saját modern
5875 könyvkötészet.

**AZ INGYEN
PÁLINKAFŐZÉS**

már megkezdődött.
Tisztelt ügyfeleimet
felkérem, hogy saját
érdekekben ez ügyben
minél előbb keresenek
fel.

FRANK PÁL
pálinkafőzője Subo-
tica Senčanski put.
Gyümölcscefrét legma-
gasabb árban vásárolok

Egészséges dajka
ujszülött gyermek mel-
lé kerestetik. — Cim:
„SCHMOLKA“ hirde-
tőirodában Novi-Sad,
Futoski put 2. szám.

8115

**SZABADOS
HENTESNÉL**

**ZSIRT
HUST**

SZALONNÁT
olcsóbban szerezheti be
mint a piacon.

Üzlet: Városházában,
zenedével szemben (volt
hatóságí huszrek.)

Tanoncok felvétetnek.

7159

NAGYBAN! KICSINYBEN!

HARISNYÁK
FÉSŰ-ésJÁTÉKÁRUK DIVAT-
CIKKEK és RÖVIDÁRUK
LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁSA
LAJČO SALVER SUBOTICA
Karadžičeva ulica 4. szám. (Báranyköz)

FAGYAPOT Száraz, pormentes fa-
gypapot ajánlunk tojás-
kereskedőknek, kárpi-
tosoknak s a többi fo-
ggyasztóknak a legol-
csóbb áron. Mintázott
ajánlatot kérésre küld.

SEČUJSKI i DRUG

Novisad, Futoški put 36.

AUSTRO FIAT

4 TONNÁS TEHERAUTÓ

tömör gumikkal jutányos áron eladó. A kocsi
jó karban van és üzembn megtekinthető:
Gergely Miksa és Társa cégnél Novakanižán.

SZÖVET-NAGYKERESKEDÉS

SAJMIŠTE 55. **MARS D. D.** SAJMIŠTE 55.

ÜZLETVEZETŐ:

IGNJAT NEUSSER .: ZAGREB

A HATZOVA ULICA MEGHOSSZABBÍTÁSÁBAN

Felhívás.

Vasárnap e hó 28-án országos
vásár lesz Suboticán.

Felhivom a vidéki vevőim b. figyelmét a

saját készítményű
kötöttáru

készletemre, amelyet az országos vásár
alkalmával

mélyen leszállított áron

árusítok.

BECK JENŐ

kötöttáru készítő, Pašičeva ul. 8.

Gőzfürdő mellett.

okt. 25-től csütörtökötől-
okt. 28-ig vasárnapig

Lifka

ZOLA EMIL híres regénye után
PALINKA
2 részben 9 fölvonásban.
Főszereplő: Lonise Sforza, Jean Dax.
I. rész: A végzet felé

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címszó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Állatkutatók az apróhirdetési díj felét fizetik. Előfizetési díj havonként 45 din., egyévesre 135 din. Kérdezőkardokhoz válaszlevél mellékelendő.

okt. 25-től csütörtökötől-
okt. 28-ig vasárnapig

Körző

KIS CSIBÉSZ

vigjáték 5 fölvonásban.
Főszereplő: Jackie Coogan.

FOGLALKOZÁS

Munkáslányok felvételnek Brummer Gyula cukorkagyárába. Jelenkezni cukorkaüzletben lehet, színházzal szemben. 8128
Okleveles vagy nem okleveles munkátársat keres mielőbbi belépésre illés-gyógyásztár. 8118

Kereskedelmi végzett fiatalember, magyar, német nyelvismerettel, állást keres. Cim: »Gyakornok« jelleg alatt a kiadóban.

Bérbe kerestetik
malom, vagy 39-40 hold föld szállással.
Cim: „SCHMOLKA“ hirdetőirodában Novisad, Futoski put 2. sz. 8113

Gépezés alacsony- és magashyomású kompond kondenzátoros gőzgépekről és expanziós motorokról vizsgázott, több évi gyakorlattal és jó bizonyítványokkal, bármilyen üzemben, azonnali belépésre, állást keres. Iványi, Pančevo, postrestante. 8137

Jegygyűrűk
és monyaszonyi ajándékok a legolcsóbban kaphatók
Á D Á M
ékszerésznél Subotica Rudics u'ca 6.
Tört aranyért a legtöbbet fizetek.

Jobb német leányt keresek 4 éves kislány mellé, aki a háztartásban is segítene. Cim a kiadóban. 8147

VÉTEL-ELADÁS
Eladó építkezésből visszamaradt épületfa, ajtók és abiakok, továbbá prompt szállítási száraz tűzifa vagonfélben. Érdeklődők forduljanak Zrinjski trg 5. szám alá, zsidótemplommal szemben. 8134

Két szép, modern ház eladó. Bővebbet dr. Bíró Andor ügyvédnél. Hitelban-palota. 8129

Kisebb-nagyobb gerendák házépítéshez kaphatók. — Gergő Antal, barátok mellett. 8106

Eladó ház hat szobával, két konyhával, Karadžićeva u'ca (Bárany-köz) 11. sz. alatt. Értekezni lehet Knez Mihajlova u'ca (Virág-u.) 10. sz. alatt. 8105

RÉVAI ADOLF SUBOTICA
Csirkepiac, (Riskaöz) Telefon 531.

Fával égetett elsőrendű olesó építőmász, boremendi kőből égetett darabosmész, beočini portland cement, száraz vellázott faszén, vagonfélben és kicsinyben 7003
FASZÉN CSOMAGOLVA IS KAPHATÓ!

Menyasszonyok!
figyelmébe!

Hatalmas választékban és rendkívüli olesó áron: 6-12 18 és 24 személyes fehér damaszt asztalgarnitúrák és színes kávé garnitúrák elsőrangú len és pamut minőségűekben. Törülközők, pohártörők és zsekkendők. Gyönyörű hivitelben órna és pamut himzet ágygarnitúrák. Cérnavásznak, battistschiffonok és lepedővásznak rendkívüli versenyképes áron.
LÖWY TESTVÉREK
DIVATÁRUHÁZÁBAN SUBOTICA.

Eladó egy gyermekágy. Cim a kiadóhivatalban. 8031

Eladó ház Obilicevón, Bánát, Pö-utcán, üzleteliséggel, négy szoba, két konyha, nagy udvarral, ártezi kuttal, nagy konyhakerttel, 75.000 dinárért. Vételért nem muszáj egyszerre kifizetni. Tudakozódni lehet Béni Béla Subotica, Nemzeti-kávéház délután 2-5 óráig. 8074

Pálinka főzőüst, 182 literes, jókarban, jutányosan eladó. Pöhlle Józse, Kelebia 579. 8071

Tüziifa hasáiban és apríva, házhoz szállítva, legjutányosabban beszereshető Makso Schlanger Szent-György templomai szemben, Skotus Viator u'ca 82. 7554

Smyrnaszőnyeg. kézzel-csomózott, elsőrendű beszerkereli gyártmány, egvedárusítója Hoffman Mihály özvegye, Subotica. 7521

Tüziifakereskedés fészerez és egyéb felszereléssel, házzal együtt vagy külön-külön is. eladó. Sienkiewiczova u'ca 24, Kenyárgyár mellett. 8107

Eladó egy 20 HP eredeti gyártású szivóváz magánjáró és egy Hofherr-féle, 54 colos cséplő, elevátorral és teljes felszereléssel, közös üzlet megszüntetése végett. Bencsik Lajos, Bačka-Topola. 8138

Eladó Bednársz Károly kertészetében, Stara-Kanjiza, nagyobb mennyiségben, három éves, kiváló fajta cseresznyefa, ugyszintén 4-5 éves amerikai fehér körts. Mocsaras és szikes területek befásítására a legalkalmasabb.

Háztelek, Brod Sz/m. vagongyár mellett, eladó. Bővebb utasítást ad dr. A. Milčić ügyvéd, Brod, Trumbićeva u'ca. 8146

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy 24 éve fennálló férfi- és női-konfekciós-üzletemet az idényre különös figyelemmel szereltem fel. Női és leánygyermek felöltők, férfi és fiúgyermek raglánok és öltönyök elsőrangú minőségben, továbbá iskolásgyermekek cipők, női és férfi cipők legolcsóbb árban! Eisler Izsó, barátok temploma során. 8089

KÜLÖNFÉLE
Szófavizet a legkisebb mennyiségben gyári áron szállít házhoz bárkinék »Johanna« szikvizgyár Subotica. Telefon 532. 6173

Koszorukat, mindszenti ünnepekre, izlésesen kiállítva. 50 dinártól kezdve készít Balog Lina cég. — Preparált és műkoszorúk nagy választékban. 6035

Teljes ellátást keresnek banktisztviselők uri családnál. Cim a kiadóban. 8436

Hizásnál, kövérségnél a dr. Hoffbauer-féle törv. védett soványítólabdacok teljesen ártalmatlanok és étrendi változás nélkül is biztosan hatnak. Nem mirigy-, nem hashajtó. Kimerítő leírás orvosi bizonyítványokkal ingyen. — Kapható illés-gyógyásztárban, főpostával szemben. 7141

Asztalos mestereknek azonnal szállíthatok minden mennyiségű külföldi nemes **FURNIERT** ugyazintén bilidfurniert, somberi raktárból
Spitzer Herman Sombor
Raktár: Karagyorgyo u'ca broj 8. — Telefon: 2-19.
Lakás: Florianova u'ca broj 3. — Telefon 2-28.

Elcserelelném Magyarországon levő kétemeletes bérházamat jugszláviai ingatlanért. Dr. Vadász János, Szeged. 8095

Butorozott szobát keres beltérén fiatalember azonnalra. Cim a kiadóban. 8436

Vásárolunk
1 literes üveget darabonként 5 dinárért minden mennyiségben
Hucsy és Társai
Paje Kujundžića u'ca 34. szám. 7701

Keresek november 15-iki belépésre több évi gyakorlattal bíró, német levelezésben önálló, mérlegképes könyvelő(nőt). Szerbül tudók előnyben. Grossberger Dávid textilárú-nagykereskedés, Sombor. 8139

Vadászok!

vadászfegyverüket és lőszerkészletüket legolcsóbban

V. Bata Sin

cég Subotica Kralja Aleksandra u'ca 7.
vadászati cikkek nagykereskedésében szerezhetik be

Nagy raktár: Fabrique Nationale, Bayard, Ferlach és Suhli fegyverekben világhírű Jannsen fiis & Co. belga fegyvergyár lerakata

Raktáron minden caliberben. — Óriási választék. Lőpor eladás! Árjegyzék ingyen, Nagy raktár még:
Vadásztöltényekben és vadászfelszerelésekben, valamint revolverekben és browningokban. Vojvodina legelső és legjobban felszerelt vadászati szaküzlete. Tessék próbarendelést tenni! Nagyban és kicsinyben!

Lehetőleg románul tudó **orvost keresek**
gazdag bányái községbe, ki S. H. S. állampolgár és jogosított S. H. S. területen rendelni. Cim a kiadóban. 7769

Ajánlunk azonnali szállításra baltázott görösmentes, egészséges **PRÜGLIFÁT**
10.000 kgr.-ként 2500 dinár ab vagon Osijek, továbbá szép száraz villázott **FASZENET**
10.000 kgr.-ként 10.000 din. Cačinci állomáson vagonba rakva. 8145
DANICA FAIPAR OSIJEK
Desatina u'ca 27. szám. — Telefon 404.

Só-örítő

5 HP villanyerőre berendezett, eladó. Óránkénti őrlés 13 mm. Üzemben megtekinthető: KANARIK IGNÁCNÁL 8077
Velika-Kikindán.

NOV. 1-7-ig. **LIFKA MOZI** NOV. 1-7-ig.
A világ legjobb rendezőjének GRIFFITH legszebb filmje
ÚT A BOLDOGSÁG FELE két részben.